

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemericiden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katholikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)
XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., féltévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók a Jókaiutczsáczban.

„Értetek belöle királyok, Okuljatok, a kik a népek felett itélkeztek.“

A szoltáros királynak 3000 esztendő előtt elhangzott szavai zsongnak visszhangként fuleinkbe, midőn az Obrenovic-dinasztia lemeszárlásán elmélkedünk.

Európa iszonyodva áll a rettentő dráma áldozatainak véres holtteteménél. Ma, a huszadik században, midőn a civilizáció világhossza villámgyorsasággal rohan országokon, népeken keresztül, a művelt elmék kiesiszoltsága idején, midőn a jellem és izlés karöltve csodákat művel, ki tartaná lehetségesnek, hogy ragyogó egyenruhájú katonafisztek, tehát a felsőbb régiók kardesüretető része, képesek legyenek legyilkolni királyukat, a kinek többszörösen hűséget esküdtek, a királyuét, a ki ha hibákkal és bűnökkel terhelt volt is, de nő volt s a kit a vadállatokká vált lovagok ugyszólván darabokra szakgattak: gyönyörködtek kifolyó vérükben, a holttetemetek kidobálták az ablakon s a hóhér-munka után nyugodtan leültek sörözni, katonazene harsogása mellett hallgatták a fölséges nép tapsát és üdvívalgását s dicsekedtek vele, hogy mindez az ő művük: iszonyodva bámuljuk, hogy mindez megtörtént a XX század hajnalán.

Beszélhetek nekünk a modern szellem kiesiszoló erejéről, dicsérhetitek a műveltség titáni munkáját, az igazi műveltség a lelkiismeret mélyén bírja gyökereit, a melynek nem az emberek, hanem az Isten féltelme a kertésze.

Menjünk tovább. Mi okozta a szörnyű katasztrófát?

Végső elemzésben: *Korcsid az asszonyt.* Egy tapasztalatlan, lobbanékony szívű gyerek belekeveredett egy számító, furfangos asszony hálójába, a ki bátran az édesanyja lehetett volna. A mit a rang nem pótolta nála, göggel, dolyffel akarta pótolni. Királyi férje játékszer lett a kezében. ő maga uralkodni és meggazdagodni vágyott, szóval beleélte magát abba a legszerecsétebb gondolatba, hogy *a nő csak a fejedelmért és nem a fejedelm a nőért.* A hatalomnak Istentől rendelt kötelessége, hogy alkalmazkodjék az államfentartó nép minden igazságos követeléséhez. Ne dugja a fejét a homokba, mint a tuzok, hanem központja, szíve legyen a nemzettest minden tagjának, beléje folyjon és belöle folyjon a testnek minden csepp vére, táplálja egyik a másikat és ne a tenger szikláinak képzelje magát, a melynek lábainál lehetetlenül török izzé. porrá az alatt háborgó hullámsereg.

Jól mondotta tegnap *Rakovszky István* a képviselőházban és jó lesz a szivekbe véssni ennek a komor, tragikus világtörténelmi eseménynek a hatását:

Egy tanuságot akarok ebből a gyászos és tragikus esetből levonni. Egy tanuságot a kormányokra nézve. Azt t. i., hogy az uralkodók és a nemzetek közé ne emeljenek mesterséges válaszfalat. E válaszfalak okai annak, hogy az uralkodók és a kormányok nem látják oly tisztán a nemzetek szükségleteit, nem értik oly melegen a nemzet érzelmeit. Látuk a szomszéd Szerbiában, hogy ott megvolt a többség élvencé kifejezése. Megvolt a többség élvencé legnagyobb mértékben való kifejezése s még sem volt képes a nemzete ettől a gyászos tragikumtól megmenteni. Ily viszonyok csak arra alkalmasak, hogy az országban két osztályba soroztassanak a polgárok. Azokra, akik a kormányt támogatják és közelebb állnak a hatalomhoz és akikről egy halvelem azt hirdeti, hogy közelebb állanak az uralkodó szívéhez és egy másik, amely mindig kizárva és száműzötten van ettől a melegtől, aminek az a következménye, hogy ha valóságos pillanatok érkeznek el, akkor nem lehet egyaránt számítani egyenlő szeretetre, egyenlő odaadásra, egyenlő lelkesedésre. Ez a nagy tanulság és e szomorú pillanatban én erre is bátor voltam a t. Ház figyelmét felhívni.

Bizony-bizony böles dolog az ilyenekről meg nem feledkezni miánk sem, a hol egy átkos rendszer áll köfalkent a

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Apróságok.

Uj ember voltam még a székelýföldön. Akoriban kerültem oda. A székelý ember szemben nagyon alázatos, de mindig van alattomos gondolata. Etes szeme, kitűnő felismerő tehetsége egy pillanat alatt észreveszi, ha nem fajabelivel, hanem holmi „jött-ment“-tel van dolga. Ha lehet, el is szedi az ilyet a lábáról hamarosan s ha iskerül a csel, jöt nevet rajta. Igy akart velem is, de átláttam a huncutságán.

Törökbuzázt mentem vásárolni a malackámnak. Mindjárt a piacsor elején megszólított a harisnyás atyafit:

— Hogy vesztegeti ezt a kukoricát?!

Mondom, észre vette még talán a beszédemből is, hogy idegen vagyok s így hát nem válaszolt egyenesen a kérdésre, hanem furfangos módon először földicsérte a holmiját, hogy az ilyen meg olyan „fáin portéka“... minden szeme aranyat ér, nézzem csak jól meg... Az egész sokadalomban nincs több ebből a fajtából való. Mikor látta, hogy gondolkozom s csakugyan vizsgálgom a kukoricát, sunyin hunyorított egyet a szomszédja felé s alázatosan folytatta a beszédet, hogy nekem, mert első vevője vagyok, ideadja hektóját hat bángóért. Más ember fiától, például ide valótól, vagy olyantól, a ki már jól ismeri ő kelmét, négyet sem mert volna kérni, mert bizony sok szemét volt abban az „aranyat érő“ vacakban.

Természetesen mindjárt észre vettem, hogy be akar csapni, hát megfordultam s egy árva szó nélkül ott hagytam. Nagyon meglepte a székelýt

ez a csalódás, de azért feltalálta magát s mégis kifigurázott. Alig mentem pár lépésnyire, utanam szölt:

— Hát megintálom a tekintetes urat, tán annyitért kívánna, a mennyt ígért érte?

A piacsor másik oldalán kackiás menyecske árulgatott. Egészséges, piros arcu, tréfiás szavu, tüzes szemű, mozgekony mint a gyík. Kerek csipőjén csábitóan imbolyog a fényszerű vasalt karton szoknya. Az uj székelőkért a löszerszámrol is látni lehetett, hogy nem rég került párta alá.

Meghánnya magát bennem a hamisság s oda szólók neki:

— Hamarább el kelne az ilyen szép leány, mint a portéka!

Elpirult egy kicsit a dicséreten, de azért láthatólag jól esett neki, hogy leánynak néztem. Majd szép fehér fogait mutogatva kacagva felelt:

— Asszony vonék már vagy három hónap óta...

— No akkor meg ennivaló édes asszonyka vagy, irigylem az urad állapotját, feletem én.

Erre már aztan nem szölt semmit, hanem még jobban elpirult s édes kacérsággal kezdte kinálni a holmiját.

Nem tudunk megegyezni. Ő négy forint és ötven krajcárt kért a törökbuzázáért, én meg csak négyet ígértem. Nem akarván engedni a kért árból, ott is hagytam.

Ugy défelé, mikor már oszladozik a sokadalom, megint arra felé vetődtem. Még meg volt a törökbuzája. Egy másik vevő állott előtte s ugyancsak ígérte érte ő is a négy forintot. Még a pénzt is mutogatta, nagyobb kísértő lévén ez, mint a szó.

Az asszony véletlenül felém tekintett s mikor meglátott, jókedvűen, szinte örömteljesen szölt utanam:

— Tessék hát elvitetni a törökbuzázt. Oda adom már négy forintért. Inkább legyen az uré, mint a mase, olyan szépen beszélt velem...

Ez is a vásáron történt.

Egyik atyalnak gyönyörű szép buzája volt. Nagyszemű, tiszta, sárga mint az arany.

A zsidó hamar megszimatoilta a jót s a világért el nem ment volna mellőle... De az árban sehogyan sem sikerült megegyezniük. A székelý tudta, hogy mit ér a holmija s látta, hogy nem engedett: a zsidó pedig minél olcsóbban szeretett volna hozzájutni s azért nem ígért többet.

Telt az idő, folyt a sok oktalan beszéd... A zsidónak majd kiszáradt a torka annyit mondott. A székelý pedig csak mosolygott s néha... néha szölt közbe:

— Nem adom alább, nem...

Utoljára is a zsidó unta meg. Kifogyott a türelemből s minthogy nem volt eredménye a sok beszédnek, mert a székelý egy krajcárt sem engedett, hát meg meg is haragudott... Hangos káromkodások és szitkozódások közt kezdte most már ócsárolni a buzázt.

Ha valamit le kell szólni, abban a székelý nagy mester, de a zsidó most az egyszer túi tett rajta.

Mérgesen, jühásen mondta:

— Nem is kell már az a boza! Hitvány, apró szemű... Most látom csak, hogy milyen gazos, milyen töredező... Becsületes ember nem is hoz ilyet a piacra stb... stb. Be vége,

Mai lapunk 6 oldal.

nemzet és királya közt, egy rendszer, mely 36 esztendő óta csak abban volt mesterséges, mint lehet meghamisítani a nemzet közvéleményét. Anítás volt a munkájuk fölfelé és lefelé, míg végére is belekerültünk egy oly szerencsétlen hínárba, a melyből csak emberfeletti erővel lehet majd kigázolni.

Új keresztény hitelszövetkezet megyénkben.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a szövetkezeti eszme mindig nagyobb és nagyobb tért hódít a magyar nép között; mondhatni naponként alakulnak hitel-, fogyasztási-, értékesítő szövetkezetek, a magyar nép hatalmas támaszai, az erkölcsi züllés és anyagi romlás eme egyedüli megakadályozói. Míg az országgyűlés egyedüli feladatának látszik kitűzni az adók emelését, míg az ország minden rendű és rangú tisztviselői fizetés-emelést követelnek és méltán, míg a bankárok és gyárosok minden földművelő magukhoz ragadnak, addig a kisiparos és tőkés arca véres verítékével érheti el azt az irigylendő állapotot, hogy kedve szerint koplalhat.

A kisemberek sorsával vajmi keveset hajlódhatnak; bár szónoklatokban nincs hiány, de kiknek hatalmában állana gyökeres orvoslással segíteni a nyomoron, azok inkább igyekeznek a nagy tőke érdekeit előmozdítani, mint megmenteni a magyar fajt a végső romlástól. A föld óriási teher alatt görnyedez, a kamat felemészti a termést, a gazda már nem ura többé földjének, csak napszámoskodik azon és az elég sovány napszámon. Fizeti az adót, nyögi az áru- és hiteluzsorrát, terményeit nem tudja értékesíteni, potomon áron kénytelen túladni rajtuk. Aki ismeri a gazda embert, tudja, hogy rendesen egy, sőt két évvel is előre él, nem magának nevelni barmaid, nem magának árat, nem magának szüretet, hanem a hitelezőjének. Kap árut hitelbe rosszat, rosszul mérve, drágán, megszorul: felveszi a pénzt drága kamattal, s midőn értékesíti áruját, megveszi hitelezője elől, a hasznót nem ő rakja zsebre,

hanem a közvetítő, az utazó, az agens, a vigéc. S mindez azért, mert a magyar nép mindeddig gyámoltalan volt, mástól hagyott a zsebében kórtörőszni, lusta volt gondolkodni; helyette más spekulált, a szatócs és korcsmáros s ezek el is spekuláltak mindenét.

Mindenkitől elhagyatva csak most eszmél, midőn csaknem mindenéből kifosztották, s csak most látja be a magyar közmondás igazságát: „Segíts magadon s az Isten is megsegít.” „Jobb későn, mint soha.”

De ha igazi eredményt akarunk elérni, lelkesedésünknek lohadni, bátorságunknak ernyedni sohasem szabad. Ősi büne a magyarnak, hogy fellángol, de lelkesedésének nincs tiszta lángja, elalszik csakhamar s a láng helyett csak pizkos, undok, füstös üszök marad. Voltam több szövetkezet bölcsőjénél, a felbuzdulás, a lelkesedés magával ragadt mindenkit, örömmel üdvözöltem egy jobb jövő hajnalát s mondhatom, többször csalódtam, mint reménykedésem bevált. Ki legjobban szorongatta hálás örömmel kezemet, legelőbb megcsalt, a ki legjobban tudott kurjongatni, legelőbb lett áruló; ki leghangosabban követelte a szövetkezést, legelőször kullogott, mint ázott eb árulása béréért, a deci pálmikáért.

Sok alávalóság van az emberekben, csak az tapasztalja, a ki foglalkozik velük, sok büne van a népeknek, csak az tudja, a ki közöttük él. Pedig ha most sem eszmél, csakhamar megáthatja sírját, a 12-dik óra rémesen közeleg; ha most sem ragaszkodik az élethez, hát haljon, pusztuljon. A vízben fuldokló, örömmel megragadni a feléje nyújtott mentő eszközt, hadd vessen, a halmi vágynónak kár kötelet elvagni, újból keresni fogja a halált. Az a nép is, mely önrömlését keresi, mely nem akarja felismerni boldogulásának egyedüli útját, nem érdemli meg, hogy vele törődjek bárki is. Sült galambokat hiába várunk, nem repül szánkba, dolgozni kell.

Nem elég a felbuzdulás, a fellángolás, állandó lelkesedés és kitartás kell, eredménye fáradozásunknak csakis így lesz. Nem elég szövetkezeteket alakítani, hanem támogatni kell. Ki ezt

tenni elmulasztja, öngyilkos és gyilkosa gyermekeinek, gyilkosa fájának, népének. Valahányszor egy-egy szövetkezet kimúlását olvasom, halani válem a lélekharang keserves sírását, mely egy egész község felett kondult meg. Bukhatik szatócs, vagy kereskedő 10-szer, 20-szor, csak firmát változtat, és tovább él, de kimúlt szövetkezett új életre kelteni nem lehet soha és százszor rosszabb a sorsa egy község lakosainak, hol a szövetkezet megbukott, mint azelőtt volt, mert most már kénytelen visszamenni oda, honnan szabadulni akart, a zsidó szatócshoz, ki az emaradt hasznót ugyancsak kamatosítól igyekszik visszaszerezni.

Most értesültem, hogy Rácalmáson megalakult a keresztény hitelszövetkezet. Elnök lett főt. Pödör István esperesplebános, kit nem tartanak vissza az ősz fűrtök, nem a 70 évvel járó gyengeség, vagy kényelemszeretet; a hol hivatott tehet valamit, nem riad vissza a munkától s példával jár elő. Az igazgatóságban találom Bratt Mihály kantort, a hitelszövetkezet buzgó és lelkes létrehozóját, kit keresztény érzületért csak nemrégén üzött ki az ottani zsidószellemű takarékpénztárból annak mindenható vezérigazgatója. Az igazgatóságban vannak még Laug Imre, Sör János, Jakab Mihály s ifj. Hoffmann János értelmű, s többnyire teeterős fiatal gazdameberek, kiknek becsületessége biztos záloga a hitelszövetkezet jövőjének. A felügyelő bizottság elnöke Paczóna István nyug. huszárkapitány, ki minden nemes eszközt lelkesen felkarol, mely alkalmas a nép jólétének előmozdítására, s a ki az ottani fogyasztási szövetkezetnek is legtöbbet vásárol tagja. A felügyelő bizottság tagjai még: Gremperger Vidor Pál derék tanító, Rapai Mihály, Hack István és Fresli Alajos legtekintélyesebb iparosai Rácalmásnak. Ezeket kivül van 12 tagu választmánya: Milován György, Kovács János, Sör Ferencz, Jakab István, Tesz János, Kálmán István, Milus Ferencz, Simon István, id. Sós Sándor, Borso József, Sör Lajos és Rácz Lajos.

Telhat Rácalmásnak van immár ker. hitel-

se hossza nem volt a szitoknak... A székelly csak mosolygott a tehetetlenségében vergődő zsidó, de azért belsőjében felforrasztotta haragját ez a hazug beszéd... Még akkor is mosolygott, igaz hogy csufondárosan, mikor a zsidó elment, pedig érezte, szívesen igaznak tudta, hogy többet ma meg nem ígérnek azért a buzáért, mint a mennyiért ez elvitte volna.

Egy jó, tömött félóra mulva megint jön a zsidó... Néhány napszámos is kullog utána zsákokkal. Mikor a szekér mellé ér, mintha már az övé volna a gabona, megparancsolja, hogy töltsék át's vigyétek haza.

Erre a székelly kilép a saroglya mellé s nyugodtan, komolyan mondja:

— Letöltöm azt a ki hozzá nyul...

— No-no! Hát meggorodtam a dolgot s megadom érte a mit kért, nyolc forintot.

— Annyiért sem viszi most már el az ur,

— felelt a székelly... Ha olyan rossz ez a gabona, hát hagyja itt! majd'akad más gazdája...

— Ne tréfáljon atyafi!...

— Nem tréfa ez! Szent igazat mondok...

Zsidónak való a sok beszéd, nem székellynek...

Az atyafi szeme beszéd közben pedig úgy csillogott a haragtól, mint az éj sötétjében a katicabogar pirossága.

Látta a zsidó, hogy elhibázta a dolgot s azért enyhíteni akart rajta:

— Hát legyen nó! Adok érte többet, mint a mennyit kért! Kell-e nyolc forint husz krajcár?!!

— Ha száz pengót ad az ur, akkor sem.

S nem is adta. Valamelyik csiki atyafi vitte el hét-ötvenért, de ez legalább elismerte, hogy ennél szebb búzát régóta nem látott...

Szokása volt az én régi, kedves emlékü igazgatónak, hogy mindenkit megkínált egy-két pohár jóféle székelly italossal, a ki a csak átlépte irodájának küszöbét. Ebben a tekintetben nem tett kivételt senkivel. Mesés hírű vendégszeretete kijuttatta ezt a kedveskedést a teljesen idegennek épen úgy, mint jó barátainak, ismerősének.

Egyszer egy idősebb formájú, székelly paraszt asszony vetődött be hozzá. Már nem tudom bizonyosan, hogy miért jött. Lehet, hogy munkát, vagy napszámot kért.

Az igazgató mindjárt az első pillanatban, a kölcsönös köszöntések elvégzése után oda ment az „Irodai kellekek” szekrényéhez s kivett belőle egy üveget, egy poharat s töltött az asszonynak a legjobb szilvoriumból.

A hölgy eleintén szörnyen szemérmes volt. Ugy látszik nem akarta magát rossz hírbe keverni. Talán félt, hogy majd nem kap munkát, ha részegnek ismerik meg s azért váltig mondogatta, hogy ő sohasem szokott effélével élni... „Nem tűri a belseje”... Nem is nyult a pohárhoz egy jó darabig.

No de hát az az ember még nem született meg ezen a sárgolyóvibson, a ki az én említett igazgatóm kínálása elől ki tudott volna térni s az asszony kénytelen kellett s nagy unszolásra bár, de végre még is csak megitta a pálinkát.

A mint letette a poharat, arcára a jól eső érzés elégedett mosolya ült ki. Ugy látszik, nem számított ilyen finomra.

Az igazgató már készült vissza tenni szekrényébe az üveget s e közben hamiskásan kérdi: — Hát jól esett-e?!

Az asszony pedig felelt rá csalafintos sunyisággal:

— Meginstalom alásan a tekintetes urat az első pohár nagyon jól esett... Nem tudom a második hogy esnek!...

Elküldte a székelly ember a fiát az udvari helyi kollegiumba tanulni... Hadd legyenek ur belőle... így gon. Jkozott.

Egy általvető, benne néhány napra való elemőzsi, egy rend cedele posztóból szabott ruha, két pár fehér változó, egy nagy sapka, meg néhány picula volt az egész vagyon a mivel utnak indította.

A mikor a barna képtű, egészséges színű, jókedvű gyermek elhelyezkedett a borvizes székezen, mely őt el vala viendő a diák iskolába, az apja utána szólt:

— A csizmát majd minden szentek ünnepe után küldöm el.

A fiú aztán el is ment s csak akkor tett megint haza, mikor már az érettségi bizonyítvány is a kezében volt.

A székelly gyerek — már a szegényébe — mind így tanult a maga ereién. Az alsó négy osztályban szolgálkodott: takarította a gazdák fiúk cipőit, ruháit, behordta nekik az ételt s ezekért a szolgálatokért kölcsönbe kapta tőlük a könyveket, hogy tanulhasson, no meg elfogyasztotta az ételmaradékokat is. S bizony-bizony megeseft nem egyszer, hogy a szolga fiúnak sokkal jobb bizonyítványa volt, mint az urfiának...

Az ötödik s azután való osztályokban már ő is ur lett, a mennyiben kisebb osztályu tanítványokat kapott s így szép jövedelemre tett szert... No de nem arról akarok én beszélni, hanem az említett csizmákról.

Mindenszentek való után napokban csaku-

és ker. fogyasztási szövetkezete, mint egyedül
szervezők az áru és hitelzsora karmaiból való
kiszármazására. Népe szegény, azt mondhatni
koldus, de megtalálta a helyes eszközt, hogyan
szabadulhat koldustarisznyájától. Ha lelkesedése
nem johad, ha becsületesen, férfiasan szavát
megtartva kitart a szövetkezési eszme mellett;
ha nem hagyja magát eltántorítani alávaló gya-
mogatások, kicsinylések által, ha előbbre tartja a
becsületet, mint a spirituszt; úgy meg van
mentve, úgy nem kell félni a jövőtől.

Ráczalmásiak, kiknek neve annyira ismerős
már a megyében, álljatok sarkaitokra, adjatok
példát, hogy mikép boldogulhat a legszegényebb
nép is, ha becsületesen, keresztény szív dobog
szívében. Legyetek takarékosak, mutassátok meg
álmélkodó, s jobb létnék örvendő szomszédaitok-
nak, mikép növekszik a filisz forintja; ápoljátok
gyengéd szeretettel csecsemőiteket, azt a két ke-
resztény szövetkezetet, ne találkozzék közöttetek
árulója az ügnek, de egy sem; s ha mégis
akadna, úgy vessétek ki soraitokból, mint rot-
hadat, életre képtelen tagokat. Előre, éljenek a
követők!

UJDONSÁGOK.

— Merénylet (?) a király ellen. A kirá-
lyok élete az Isten kezében van. Magas
méltóságukkal járó terheiket lépten-nyo-
mon sulyosbítja rossz emberek törekvése,
mely életük ellen tör. Alig ocsudtunk fel
abból a borzalmas hatáshól, melyet a szerb
királyi család kiirtása lelünkben keltett,
midőn egy újabb rémhír érkezett, hogy ki-
rályunk élete ellen is merényletet intéz-
tek. Szerencsére csak egy örültnek Reich-
Behrenstein Jakab ügynöknek ártatlan tet-
tévét zsugorodott össze a rémhír, a ki teg-
nap, midőn Ő Felső-e Schönbrunnba haj-
tatott, egy bottal hadonászva rohant ko-
esiaja felé s a vágató kocsis kerekébe ütt.
Istennek adjunk hálát, hogy öreg királyun-
kat nagyobb veszedelemtől megoltalmazta.

gyan megérkezett a csizma. Szép, fényes bőrű,
vadászati portéka volt. A sarkán csillogó patkó,
a szárán fekete lakkból való rózsza.

— Drága lehetett, — mondta irigykedő
szólgársainak Estánka s a mig mondta, úgy
cirógatta, simogatta azt a szép jószágot, mintha
bizony nem is valamelyik vásárhelyi varga, ha-
nem az ő fekete bőrű, rancos képű, jóságos
szívű édes anyja csinálta volna tulajdon kezei-
vel.

Négy telet húzott ki a csizmával a fiu. Az
ötödiket azonban már sehogyan sem bírta s azért
elvitte egy olcsó vargához, a ki a szárából kevés
pénzért egy pár pompás bakancsot formált. Tö-
kéletesen olyan volt az, mint katonáéké. Még
szeg is volt a talpán, hogy tovább tartson. El is
tartott a szükséges talpalások és foltozások mel-
lett ez is három esztendeig. A nyolcadik osztályba
járt már Están, mikor egészen leszakadt a lábá-
ról. Azt hittük, most már végképp eltűnnek a
láthatárról a hajdani szép, fényes csizma mara-
déka. De bizony nem így történt.

A husvéti vakáció után (ilyenkor sok a
péNZ a kollegiumban s nagy a vásárlási kedv)
Están szobáról-szobára járva hirdette, hogy van
neki egy jó erős pénztárcája, a mit el szeretne
adni. Nem jár vele rosszul, a ki megveszi.

— Akadt is hamar gazdjára. Egy kicsit furcsa
szabású s szerkezetiű bugyelláris volt biz az, de
erősnek erős, nagyon erős volt. A tulajdonosa
udom még most sem koptatta el.

Hát úgy esett a dolog, hogy abból a két
rongyos bakancsból a mi élimes Estánunk szé-
kely leleményességével két pénztárcát csinált s
az egyiket eladta, a másikat magának tartotta...
Az érettségi vizsgálatok után következő nagy va-

— Bérmaut. Dr. Városey Gyula megyés-
püspök vasárnap a kora reggeli órákban elhagyta
székvárosát, hogy megkezdi bérmautját folytassa.
A budakeszi határban Hegedűs Károly, a kerület
országgyűlési képviselője fogadta szép beszéddel,
a község zenekarának ünnepi hangjai mellett vo-
nult Ő Méltósága a templomhoz, mely előtt az
iskolák gyermekek harsány éjjen riadala fogadta.
Hétszáznál több hívőnek osztotta ki a bérmaut
szentségét szent mise és szent beszéd kíséretében,
mely után a küldöttségek fogadása következett.
Délután az apácák által vezetett leányiskolát te-
kintette meg a főpásztor, a hol az intézet növén-
dekei üdvözölték meglepően szép magyar beszé-
dekkel, a mely természetesen a derék vezetők
érdeme. Később dr. Kuthy Dezso orvos vezetése
mellett a tüdőbetegek szanatoriumát szemlélte
meg Ő Méltósága, a mely látogatásról lapunk
egyik előző számában tettünk említést. Szívvel-
bucsu után hétfőn reggel Nagy-Kovácsiba vonult
a megyéspüspök a község díszes négyesfogaton.
Gyulay Sándor jegyző díszmagyarban gyönyörű
beszédrel üdvözölte őt a község határainál: tarack-
durrogas között és a pompás diadalkapun át a
zenekar üdvözölő hangjai mellett vonult a
községbe, hol a bérmaut szentségét osztotta ki.
A szertartásokat a hívők áhíhatat gesztusú éneke
kísérték. A szent tönkyedés után a község, is-
kolaszék és tanítói kar tisztelettel fogadta, elis-
merő szavakkal fejezvé ki melegegedését a pél-
dás rend felett, melyet nemcsak a hívők buzgó-
ságának, hanem az elüljáróság ügyeszetének
is tulajdonított. Innen ugyancsak a község foga-
tán hajtattott át Pesthidegkútra, melynek hatá-
rán Csapó Lorand főszolgabíró és Szentkirályi
Antal a Máriaremetei templom építő bizottsága-
nak elnöke fogadta szép beszédekkel. Bérmaut
végzetével megtekintette Ő Méltósága a Mári-
aremetei kegyhelyet. Reggel Solymárra érkezett,
melynek, díszes diadalkapujánál Straub Béla
községi jegyző üdvözölte a község elüljáróságá-
nak élén. Körülbélül 300 hívőnek kiosztva a bér-
maut szentségét az elüljárók s a tanítói kar
küldöttségét fogadta. Innen Püszentivánra ment,
a melynek határában a diadalkapunál a díszbe-
öltözött bányászok kara fogadta a himnusz
hangjai mellett. Bérmaut után Vörösvárra vonult,
a hol a község lakossága igazán impozáns fo-
gadatásban részesítette. 500 hívő léleknek osz-
totta ki a bérmaut szentségét, mely alatt a
hívek megható énekeket zengtek. Szerdán délután
Ő Méltósága vissz tért székvárosába az Urnapi
ünnepségek megtartására.

kációban egyszer, egy esendes estén, vacsora
közben — éppen józú tejes puliszkát kanaliz-
tak — oda szol az öregnek a fiahoz:

— Hát a csizmából mi lett Estánka? (Neki
még most is Estánka volt.)

A fiu pedig elmondta az itt leírt históriát
s beszéde végén kietete köszönetlér a pénztárcát.
Kézről-kézre járt...

Az öreg széky, a mig nézegette, forgatta
jobbról-balra, balról-jobbra megszkotalgatta azt
a lapos, üres jószágot, komor, sajnálkozó han-
gon jegyezte meg:

— Hogy úgy tönkre ment az a csizma.
Három bángóért vettem a vásáron...

Cséplés idejekor történt. A gazda reggel a
kezőkbe olvasott a töltőgatóknak használatra husz
zsákok, de este már nem volt meg min. Egy
hiányzott közülök s csak tizenkilencel tudtak
beszámolni.

Keresték, kutatták a zsákok mindenfelé a
székely atyafiak, de bizony nem találták meg.
Különösen egy volt közöttük — a legöregebb s
leghuncutabb is — a ki nagyon szívére vette a
keresést; tüvé tett mjndent s e közben ugyan-
csak sürűn emlegette az ég különféle szentjeinek
társaságában a tolvaj körmeit, meg a fajtáját.
Hiába volt azonban a nagy erőlködés, a zsák
nem került elő.

Már bele is nyugodtak az atyafiak abba,
hogy közösen fogják megfizetni s föl is kérték a
gazdát, hogy árat vonja le arányosan a bérük-
ből, a mikor árat vonja a gépész s harsány han-
gon kérdi, hogy kié az a kopott, elviselt cedele
köpenyeg, a melyet a kezében tart?

Csodák-csodájára, a ruhának hirtelen nem

— Gotterhalte. Egyik laptársunk már na-
pokkal előbb készítette elő a közönséget arra az
esefleges tüntetésre, a mely a Gotterhalte miatt
az Urnapjának ünnepi hangulatát zavarhatná.
Egyetértünk laptársunkkal abban, hogy az osztrák
császári himnusz nem kelthet kellemes érzelme-
ket a magyar szivekben, de az ünnep hanguatát-
nem akarjuk az ilyen okvetetlenkedésekkel mleg
zavarni. S a mint látszik, ebben a tekintetben
teljesen osztozik velünk a város hívő közönsége
is, a mennyiben, kivéve egy füttyölést, a lélek-
emelő szertartások teljesen zavartalanul folytak
le. Tanulság belőle az, hogy az egyház szertar-
tásai nem szolgálhatnak politikai tüntetéseknek
színterül. Egyébiránt — a mint értesülünk — úgy
a lovasságból, mint a gyalogságból egy-egy aloz-
tály volt készenlétben az esefleges tüntetéseknek
megakadályozására, erre azonban — Istennek
hála — nem volt szükség. Fejérvár népe sokkal
vallásosabb, senhogy ilyen multságokra kapható
volna.

— Kiténtetett tanító. A vallás és közokta-
tásügyi miniszter Barabáns János száari róm.
kath. tanítót a magyar nyelv terjesztése körül
szerzett érdemeinek elismeréséül 100 korona ju-
talondíjjal tüntette ki. A jutalmat a kath. iskola
termében az iskolaszék tagjainak s előkelő kö-
zönségnek jelenlétében ma adta át Festetics Benő
gróf tanfelügyelő, a ki ez alkalomból lendületes,
szép beszédben méltatta a fíradhatlan tanító te-
velkeségét s a magyar nyelv sikeres oktatása s
terjesztése körül szerzett érdemeit.

— A Vörös-kereszt egyesület székféshe-
vári fiókja holnap azaz június hó 14-én d. e.
10 órakor a városház nagytermében gyűlést tart.

— A vörheny-járvány szűnőfélben van,
újabb megbetegedés csak szórványosan fordul
elő s általában most már a betegség enyhe, az
eddiginél sokkal szelidebb lefolyású. A polgar-
mester most újabb felhívásban figyelmezteti a
közönséget az övintézkedések pontos betartására,
tudatja továbbá, hogy Farago Jozsef és Kraic
Ignác helybéli lakosokat utca-biztosokká kinevezte,
a kiknek kötelességévé tette, hogy a hatósági öv-
intézkedések foganatosítását szigorúan ellenőriz-
zék, a mulasztókat bejelentsek, akik ellen a bü-
ntető eljárás a lesgzigorubbán foganatba vétetik.

akadt gazdjára. Senkism vallotta magáénak, sen-
kinek sem kellett. Csak mikor jól körülfighatták,
jól körülnézték, akkor ismerék fel, hogy az az
Aulibac, az inent olyan szorgalmasan kutató s
kárunkodó atyafié. Egészen a haja tövéig elpirult
a vén impositor a mikor előre tuszkolták vagy-
nának átvételére.

Amint oda ért a gépészhez, a gazda a ka-
bát újjából szép lassan húzogatta ki a vadonatúj
csikos zsákok s a tömeg habozása közt kérdezte:

— Hogy került ez a maga köpenyegébe?
Az öreg megbecsüskölve magát s dacosan, röviden
felelt vissza:

— Törjön le a keze annak, a ki ada tette!
De ezt még ki sem mondta egészen, már is csat-
tant a hatalmas pof. a mit a gazda napbarnította
arcára mért...

— Hát nemcsak lop, nemcsak hazudik,
hanem még átkot is mond magára, vén gázenber!
Az Isten sem félt, — ez volt a nyakleves ki-
séréte...

Egyszere nagy csönd lett, mint a hogy
hirtelen jövő zivatar előtt elhallgatnak a madarak,
elmúlna a természet... Úgy látszott: készűl
valami...

Az öregnek sok atyafia, barátja volt itt a
munkások közt...

De mégsem történt semmi, csak a tolvaj
szólat meg könyörgő bocsánatot esdeklő hangon:

— Alásan megköszönöm a tekintetes urnak
irántam való jószágát... Ezt a pofont megérde-
meltem... Megtanulhattam volna ötvennyolc
észtendő alatt, hogy nebánstolnak hűjjak a másét...
Még egyszer megköszönöm...

Martzi Ferenc.

A vadi főszolgabíró botránya. Megkérdeztünk tőbbséget a tárnoki plebánus kipellengérezettségére vonatkozólag s nem találtunk senkit, a ki el ne ítélt volna Szűts Jenő főszolgabíró eljárását. A mint látszik — úgy mondták — Szűts Jenő főszolgabíró ur nyílt levélirési mániában szenved, mintha ezzel akarná magát kárpótolni a képviselőházban össze nem gyűjtött báberékért. A minap Eötvös Bálint ellen rohant ki és sült föl, most hálásabb talajon működik, katolikus papot mar, mert hiszen épen a katolikus papok voltak azok a kik hathatós befolyásukkal a pártján állottak. Ezt pedig meg kell hálálni. Hogy határtalanul könnyelmű volt, azt senki el nem vihathja s ha a többi hivatalos iféleteiben is így keresi az igazságot, akkor menjen inkább Belgrádba, ott több hasznát veheti a tudományának, mint minálunk, Magyarországon.

Ha egy szónok a szöszékről beszél, nagyon természetesen az életből és az életnek beszél és ha társadalmi hibákról, bűnökről szól, mindenesetre nem a hottenottákra és busman négekre kívánja vonatkoztatni szavait és ha kötelességszerűleg beszél az öngyilkosság szörnyű bűnére, azt az öngyilkosságot elkövetőkre kell érteni, hiszen azért beszél, hogy másokat elrettentsen a szerencsétlen bűn követésétől. Ezen az alapon minden valaha lelkiismeretlen elüljáró, minden rossz családapa, családanya, részeges, csavargó stb. stb. meghurcolhatná Pelczner a nagy nyilvánosság előtt, hiszen általános társadalmi bűnök ostromozott. De hogy egy erős vonásokkal megrajzolt képből miért akarja Szűts Jenő épen Lauturnert látni, mikor ő maga bizonyította be a prédikáció előtt, hogy azok a vonások nem ilhetnek rá az öngyilkos jegyzőre — ezt nem értjük. Ha Pelczner megnevezte volna Lauturnert, vagy „jegyzőről” beszélt volna, vagy a „községben előfordult eseményről” tett volna említést, az más volna, de általánosságban *fősről* szösz, ez pedig olyan univerzális fogalom, a mibe jözen ember okosan semmi esetre nem kapaszkodhat bele, pláne ha mint főszolgabíró a törvénynek és közbékének is öre. Magánvéleményt nyilvánítani lehet, hogy „erre is lehet érteni” de nyílt levelet írni, hazugnak rágalmazónak stb. nevezni valakit ilyen alapon csak nagyon könnyelmű emberek tehetik.

Legérdekesebb azonban az egész afférban tisztelt lapjárunk, a sponélap. Annak farsangja volt. Irak helyette mások és nem kellett kétségbe ejteni olvasóit az ő szellemi tohavobohujának labirintusával. A nyílt levéllel megpörölt egy vezercikket, aztán leköszölte a Magyar Hírlap cikkét, meg a többi kóser lapok véleményeit s végül a tükör elé állott s bámúlva kérdezte önmagát:

— Én vagyok-e én, sponé-e a sponé, avagy papfaló mérges vipera? Mondja még valaki, hogy nem vagyok érdekes, nem vagyok szellemes, sziporkázó, ha kell, bomba (legyen megnyugodva kis kedves ön, csak sponé-bomba), a ki szétrobbantom a szájátó világot.

Szűts Jenő ur pedig vakarja a fületövét rendületlenül.

A mint halljuk Pelczner Mihály legközelebb megteszi a lépéseket a csunya ügynek a bírói utra való terelése iránt, hogy megtorolja papi becsületének meghurcolását. Helyes! Csak önmaga iránt teljesít kötelességet.

A polgári lövöld urnapi ünnepélye szép közönség részvétele mellett pompásan sikerült. A versenyt, de főleg a pezsgőtombola iránt nagy volt az érdeklődés s a pezsgős nuri vérmes reménye csak akkor szállt füstbe, mikor döntött szerencse istenasszonya s a nyerőként Závodnik Sárika kedves személyét tüntette ki. A céllovész győztesei *pisztolyánál*: dr. Palánszky Miklós (szeg), ifj. Löwinger Mór (4-es), dr. Krausz Zsigmond (4-es); *felegverni*: az első díj nem adatott ki, ezen kívül nyertesek lettek: Havranek Antal (3-as), Szőke Gyula (3-as), gróf Vojkffy Hubert (3-as).

Holnap, azaz vasárnap délután ismét a honvédek hangversenye s a céllovészet és tekeverseny is megtartatik. Itt megemlítjük, hogy a pezsgő-nyereményhez hozzájárultak: Pető Zsigmond 2, Destek Adolf, Flits Miklós, Piski László és Reinitz Lipót 1-1 üveg pezsgővel, Luis Francois budafoki pezsgőgyáros pedig a vételárból 30 koronát elengedett.

Ázsiai állapot egy szappangyárban. Schützer Jakab Ösz-utca 13. sz. alatti szappanfőző telepe ellen már évtizedes a közönség panasza s talán már itt van az ideje annak, hogy a város kellő közepéről ez az undok bacillus-telep eltávolíttassék. A napokban a környékbeli lakosok panaszfeljelentést tettek Schützer Jakab ellen. A feljelentés szerint Schützer f. hó 9-én az Ösz-u. 13. sz. alatti házából állati hulla maradványait s az ürgödör tartalmát este 7 és 8 óra között áthordatta az Ösz-u. 3. sz. alatti házába s ott egy nyitott trágyagödörben helyezte el. Természetes, hogy a környék legelőjét megfertőztette olyannyira, hogy a környékbeli lakosok a penetrális bűz ellen hatósági intézkedés útján kértek orvoslást. *Küli* Fülöp alkapiúny dr. Palánszky Miklós ker. orvossal megjelent a helyszínen s a vizsgálat során beigazolást nyert, hogy a feljelentésben foglaltak a valóságnak megfelelnek. Az állati hulladék és áthordott üríték egy keskeny szalmaréteggel volt fedve. Ugyanekkor konstalták, hogy sem az ürgödör, sem a szemétdödör az építési szabályrendelet kívánalmainak meg nem felel; a szappan-főzésnél használt anyag salakja részére szükséges medence hiányzik s a szomszédok demondása szerint ez a bűzhőd anyag az utcára vezetett el. Konstaltta továbbá a hatóság, hogy tüzbiztonsági szempontból is kifogás alá esik az épületnek egy része. A kihágási eljárás folyamataba tétetett, egyidejűleg javaslatba hozottak a szappanfőző telepnek szükség esetén kisajátítás útján s e helyen leendő beszűntetése.

A bizonyítási eljárásra véleményünk szerint szükség nincs. Lapunk zártkörű megfolyik a helyszíni tárgyalás a telepengedély megadása tárgyában. Az ipartörvény szerint ugyanis a telep bővítése, illetve lényeges átalakítása esetén a telepengedélyezési eljárás épügy, mint új engedély kiadása esetén, teljesen lefolytatandó s ha köztisztasági, közegészségi avagy tüzbiztonsági szempontból a telep kifogás alá esik, az engedély még akkor is megvonandó, ha a szomszédos érdekeltség az engedély megadását nem kifogásolná. A mennyiben Kő főkapitány a helyszíni tárgyalás megtartását szükségesnek látta, az átalakítás oly mérvére kell következtetnünk, mely akkor is megvonandó, ha a szomszédos érdekeltség az engedély megadását teszi szükségessé. Ez esetben pedig az engedélyt semmi szín alatt sem adhatja meg a hatóság, mert nemcsak hogy az egész környék tiltakozik a telep további fentartása ellen, de a köztisztasági, közegészségi s tüzbiztonsági állapotok is olyanok e helyen, hogy a telep megszüntetése épen e körülményeknél fogva most már mulasztatlan kötelesség. Nem szabad ugyanis felednünk, hogy a telep egy nagy forgalmu utca közepén az iskola közelében van. A bajon feltétlenül segíteni kell, ezt a közérdek kívánja s így bármily áldozatot kíván is ez a magánféltől, ez utóbbi figyelembe nem jöhet.

Fegyvertulajdonosok figyelmébe. Az 1883. évi XXIII. t. cikk értelmében a fegyver-adó-bevallás minden év június havában teljesítendő, ki ezen bevallást megtenni elmulasztja, jövedéki kihágást követ el és ugyanezen törvény 43. §. d) pontja szerint 20-tól 40 koronáig terjedhető bírsággal sújtatik. Felhívatnak ezért a fegyver-adózt fizetni kötelesek, hogy bevallásaikat f. hó végéig beadni saját érdekükben el ne mulasztassák.

Famunkások bérmozgalma. Az asztalos segédrei is elérkezettnek látták az időt, hogy az európai nagy munkásmozgalom szereplői között helyet foglaljanak. Még mult hó 24-én kiánalmait írásba foglalták s a hatóság útján a mesterek elé terjesztették. Meglehető későn, de megkapták a választ, még pedig olyan kemény, olyan iskolázatlan hangon, hogy az ügy békés megoldása a mesterek új fellépése mellett alig remélhető. Mi elmondottuk a segédmunkások követeléseit felől alkotott véleményünket már jóelőre s mert a munkások be is látták, hogy a némely pontban túlhajtott vagy tévesen körülírt követelések mellett a megoldás lehetetlen, megkorrigálták a memorandum egyes pontjait úgy, hogy az ellen lényegében kifogásunk nem is lehet. Törölték ugyanis a kérelem ama pontját, mely a minimális napibért 3 k. 20 fillérben ki-

vánja megállapítani s e helyett 20 % os általános béremelést kívánnak. A vidéki munkánál nem 50 % os emelést, hanem napi 1 k. pótlékot, a helybeli, műhelyen kívüli munkánál nem 30 % os béremelést, hanem napi 60 fillér pótlékot kérnek. E két pont lényeges megváltoztatásával ez a memorandum: olyan képet nyer, a melynek alapján a mesterek a komoly tárgyalásba belemehetnek, sőt nagyon csekély változtatással a kérelmet teljesíthetik is. A mesterek — elég helytelenül — nagyon merev álláspontra helyezkednek s mert valósággal lóhátról beszélnek munkásaikkal, elkeseredett harca van kiltás. A darabszamos munka eltörléséről hallani sem akarnak, mert indokolásuk szerint a darabszamos munka mellett a jó munkást értéke és szorgalma szerint fizethetik. (Helytelen okoskodás, melynek már az ösztinteségében is kételkedünk annál is inkább, mert a szorgalom és szakértelem a napiadás munka mellett is jutalmazható.) Ezen kívül kikötik a mesterek, hogy a szombaton fizetendő bétibérnek 10 % -t visszatartják a kizsoltott munkás befeljeztéig az esetleges károk fedezetére. Ez törvénytelen eljárás, a magunk részéről tenet nem helyesüljük. A május ének megünneplését elfogadják olyképp, hogy a mely munkás dolgozni akar, az a munkában nem gátoltsék. Ez helyes. Nem fogadják el a külön óra munkájának kétszeres díjazását sem, bár a munkások eme kérelme tisztán azt célozza, hogy a munkások könnyelműen ki ne aknáztassék.

Főbb pontokban változtuk a munkaadók és munkások magatartását s nem terjeszkedünk ki a munkásközvetítésre vonatkozó kérelemre. A mesterek ugyanis nem fogadják el azt az ajánlatot, hogy a mesterek a szákegytel kebelében alakult *díjmentes* közvetítő-egyletből szeressék be munkásaikat. Ha ezen együletnek csak a közvetítés a célja, nincs ellene kifogásunk, sőt helyesnek, üdvösnök tartjuk, mert a munkást a házalástól óvja meg. De ha titkon, a háttérben ez a közvetítés egyéb célt is szolgálja, véleményünket fentartjuk, mert a mellékérdeket nem ismerjük. A mennyiben a mesterek ma estig elégtető ajánlatot nem tennének, a munkások holnap leteszik a szerszámot s kimondják a sztrajkot. A munkások komoly magatartását látva a méltányos kérelem teljesítését reméljük.

Tolvaj suhanc. Kocsis József Sorjinec-utca 22. sz. alatti lakos f. hó 9-én kukorica-pálással volt elfoglalva a földjén. Nekivetőzőt a munkának a ruháját, melynek zsebében 60 k. volt, a földje szélén rakta le. Míg ő kapát, azalatt Vendég Ferenc szőlőhegyi lakos, 14 éves gyerkőc a ruha közelébe férközött s pénzéből 10 koronát elloptott. Nemsokáig örvendezhetett a lopott pénznek, mert Kocsis hamarosan rájött a lopásra s 9 koronát a gyerek csizmájában, a többi az anyjánál megtalálta. Az ügy a bíróság elé kerül.

Simli redivivus. Már akkor, mikor Simli Mariskát városunkba toloncolták, a mikor laparsaink még a szenzáció légkörében mutatták be ezt az agyfutur gondolkozasu extra-vagans alakot, a mikor akadtak, a kik részvétet ezreik iránta: bemutatattuk egyéniségét, jellemét. Azóta többször foglalkoztunk vele e lap hasábján s hogy most újra kénytelenek vagyunk ezt tenni, ennek, a nőességéből teljesen kivetközött nembernek botrányos viselkedése ad rá okot. A levélirás mániája s most ez az egyedüli foglalkozása is. A városházán már akár egy levélirtára való Simli-levél hever. És ezekben a levelekben piszkosabbnál-piszkosabb dolgok találhatók. Gyana, szemem-szedet rágalom magánszemélyek és közhivatalnokok ellen, szemérmelen, undok piszkolódások egész serege különféle formákban, a hazugságok egész halmaza! Ez az, a mi a Simli-féle levelek tartalmát jellemzi. Nem ártalja piszkos munkájához segítő-társat keresni 13—14 éves gyermekleányok, hogy gazember stülkjére az avatatlanok előtt legalább a halvány váiozsinúság

bélyegét nyomja. Olvasóink tisztelte, a józslés tiltja, hogy a nap-nap után tapasztalt s csak szemétdombra illő komiszkodások részleteivel foglalkozunk. Amde komoly szavunk van a hatóság-hoz, mely ha nem veszi figyelembe felszólalásunkat, ne csodálkozzék senki sem, ha a Simli Mariskával szemben tanúsított protekciónak valamiképp okát fogjuk keresni. Mert mi az oka annak, hogy Székesfejevárv sz. kir. városa egy élete delén levő, agyontoloncolt s több helyről kiültöt alakot havi 30 k. segélyben részesít? Mi az oka annak, hogy ezzel az alakkal nem bántak el úgy, a mint azt a törvény megkívánja? Vagy bolond Simli Mariska vagy nem! Ha bolond, kényszerzubbonyt hegyibe; ha nem bolond, miért tűnik a hatóság közegei a szemtelen, piszkos rágalmatokat. De ettől is eltekintve, lehet-e havi 30 koronát adni egy oly személynek, a ki azért tart 12 korona fizetséget élvező cselédet, hogy a leveleket hordozza, a ki havonta legalább 5-6 koronát ebből a keserves segélypénzből levelezésekre kult? Durván ostorozzuk ezt az égbeliaktó bünt, mert a közérdek parancsolja. Gondolja meg az a városi tanács, hogy mit tesz, mert nincs joga a közpénzt ilyen alakokra pocsékolni. A közsegélyezések ez a formája nem jótémény, a szegénynek szájából veszik ki az ily segélyezések által a falatot. Betegnek a kórházban, bolondnak a bolondházban lehet csak helye!

— **A tisztviselő Otthona** által f. hó 6-ikán rendezett irodalmi estély alkalmával az Otthon házalapját felülvezetésekkel gyarapították: Zsborics Károly, báró Gudenus Ervin 9—9 k., Szuborics Jenő 4 k., Posits Mihály 3 k., Berger Ferenc, Knazovitzky Béla, Szakolczay Lajos, Tóth Artur és id. Turý Antal 1 k., Rumpf Jakab 60 f. A felülvezetésekért ez uton is köszönetet mond az elnökség.

— **A realisták tornavizsgálja.** A helybeli főreáliskolában f. hó 25-én d. u. 5 órakor fog a tornavizsga megtartani. A mennyiben a vizsga folyamán a helybeli honvédeknek játszik, személyenkint 20 f. balép-díj fizetendő. A program a következő: Felvonás 280 tarulóval; szabad gyakorlatok; szertornázások minden osztály részére külön szerez; versenyek: futás, mászás, súlydobás és magasugrás; kőtelhuzás az I. a) I. b) osztályok között; mintacsapatornázások korlátlan, gyűrűn, rohamdeszkán, nyújtón; különböző játékok; vívás. Záradékul maga az oktató tanár Vörösmarty Mihály fog néhány érdekesebb tornamutatót bemutatni.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A földmívelésügyi miniszter a „Fejérmegyei gazdasági kör” alapszabályait jóváhagyta.

— **Óvodai közgyűlés.** A sz. Alajosról címzett székesfejevári palotakülvárosi kisdudóvögyelet tagjai felkértnek, hogy f. évi nyílt hó 14-én délelőtt 10 órakor az óvodai helyiségben közgyűlésre megjelenjen szíveskedjenek. Tárgy: 1. Imre Lajos felebevézése. 2. A módosított alapszabályok jóváhagyása végett a nagym. m. kir. belügyminiszteriumhoz való felterjesztése iránti intézkedés. Az elnökség.

— **A tűzoltók népünnepélye.** A székesfejevári önkéntes tűzoltó-testület holnap, azaz vasárnap délután a Lerf-féle rózsaskertben a vasúti zenekar közreműködésével népünnepélyt rendez, melyre ez uton is meghívja a rendezőség a városi közönséget. Az ünnepélynek fő részét több mulattató bohózat előadása fogja képezni, ezenkívül érdekes és mulatságos versenyek is fogják szórakoztatni a közönséget. Belépődíj 20 fillér. A népünnepély d. u. 3 órakor, a tánc 5 órakor kezdődik.

— **Öngyilkosság a tébolydában.** Grünwald Henrik székesfejevári születésű 35 éves pincér, akit hűdéses elmebaj miatt vittek a Lipóimezei tébolydába, tegnapielőtt a III. számú közös ápolóterem ablakfőfájára felakasztotta magát. Kiss József ápoló vette észre az öngyilkosságot, aki levágta az életlent elmebetegét, segíteni azonban nem lehetett rajta, pár perc múlva meghalt.

— **Állatbetegségügy.** Pusztá-Egres községben a hólyagos kiütés, a Sár-Szent-Mihály községhez tartozó Csirip pusztán a ragályos száj- és körömfájás, a Cécéhez tartozó Gyula pusztán a sertésvész megszűnt. Tabajd községben a sertésvész, Pusztá-Zámonor pedig a lépene járvány-szerűleg fellépett.

— **Névváltoztatás.** Hornyák József csurgói illetőségű budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei vezették nevüket belügyminiszteri engedéllyel Horvát-ra változtatták.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsítot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkeskedéséből Budapesten a „Sétaiéri” vagy a „Margitszigeti” fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mautner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétatéri részére.

Birtokot

keresek haszonbérbe (25—60 hold).

Cím:

„Gazda 49. Poste restante Budapest.”

Magyar remekírók.

A „Franklin-Társulat” e korszakos vállalatából megjelent a harmadik sorozat. Ma már, midőn a „Magyar Remekírók” díszes és bőséges kötetének ezrei, sőt tízezrei forgognak az országban, főlegesen lenne ennek a klasszikus gyűjteménynek akar a kulturástorai, akár a nemzeti fontosságát hajtogatni: az a közönség, melynek izlésében, műveltségében és hoztatásában bízva a kiadó-társulat, e nagy vállalkozásra elszánta magát, fényesen bebizonyította, hogy érti és érzi a „Magyar Remekírók” nagy jelentőségét s nem azt a konvencziót veszi meg, a mellyel a leggyűlöttebb künálgatják, hanem azt, a mellyeknek belső értekerőli is helyes ítélete van. Egy szóval: nem Maecenas többé a művelt magyar közönség, hanem műértő, nem adózik, hanem vásárol, nem csak adni akar, hanem élvezni is.

Ebben pedig bő része lehet, ha a „Magyar Remekírók” kötetét forgatja; mert lassan-lassan, a mint a kötetek egymásra gyűlnek, a magyar irodalom kodifikálása lesz ez a gyűjtemény. — Egymás mellé sorakoznak a könyves polcokon a magyar nemzet nagy szellemének alkotásai s mire mind az ötvenöt kötet megjelenni, — nem lesz mit irigyeinknek a nyugati nemzetektől: — a mi irodalmunknak is vannak oly gyönyövei, a minőkkel más nemzetek nem kérkedhetnek. A „Magyar Remekírók” első két sorozatának tíz kötetében ugyanis Arany János, Csiky, Garay, Kosztály Lajos, Krúdy, Szépligeti és Tompa műveit kaptuk, vagy teljeseben, vagy részben: a most szétválasztott új sorozatban pedig Vörösmarty harmadik kötetén kívül Czuczor, Kazinczy, Kölcsey és Vajda egy-egy kötetét találjuk.

A magyar szellemi élet pangása, nemzetünk fásult közömbössége soha sem volt szembefőbb, mint a Kazinczy föllepésének idejében. Herder szavait, hogy „a magyarnak nincs többé mit keresnie a földön,” akárhányan néma fájdalommal olvasták és igazoltnak hitték. Ez a „Kün Lászlónál is mostohább idő” — a hogy Vitkovics írja, — kétégehe ejetta a nemzet legjobbjait, a kik semmi vizsgálatot se láttak a haza sorsában. A hazafias irói törekvéseknek szárnyat szegte a cenzúra és szellemi életünknek néhány szörványos nyilatkozása is inkább csak a végvonaglás tusájáról lehetett fől a fátyol. . . . Egyedül Kazinczy nem csüggedett: a múlt dicsőségének sirján a föltámadás lehetőségét hirdette, — s e hitének apostolának, szinte egymaga vállalkozott a gigászai földatra, hogy a tetszalott magyarba új életet önt, a fásult szívekbe pezsgő vért ereszt és fölírzza dermedtségéből az alvó társadalmat.

Az az egy kötet, a melyet Vácz János, Kazinczy legheivátozott kritikusa válogatott össze a nagy agitátor munkáiból, egész képet adja irodalmi újjászületésünk e buzgó apostolának és munkásának. A mi eredeti verben írt, azt mind fővétel, a kötetbe; eredeti prózai dolgozatai közül pedig a legfontosabbat, a Pályam. emlékeztelt. Egy egész könyvet töltenek meg Datal és ódái, kettőt a Tüvis és várogás, egyet-egyét az Epirammiák, a Vegyesek és az Epistolák: s e hat könyv után következik a Pályam. emlékeztelés

néggy könyve. Megelőzi pedig Kazinczy írásait a Vácz János dr. Bevezetés, mely rövid, de annál tömörebb és igazságos kritikával méri a szépművész mester nagy érdemét.

Kölcsey Ferenc, a nyelvújítás mesterének legtehetségesebb tanítványa, — „voltaképpen több író foglalt magában”, — a hogy Gregus jellemzően mondja róla. Angyal Dávid, a ki a „Magyar Remekírók” sorából főlött Kölcsey kötet elé alapos és kimerítő kritikai bevezetést írt, igen nagy szeretettel foglalkozik e sok oldalú költővel. A himnus íréja erős, élénken fűrkésző, bátor elme volt. igaz hőse a meggyőződésnek, de melyre hato s élesen boncoló logikája mellett van benne lírai érzés, költői fogékonyság és szubjektív színészség.

A husz íves, tartalmas kötetben meg vannak a Kölcsey összes versei, melyek közül több nem az irodalomtörténeté csupán, hanem az egész nemzeté is. Prózai munkái közül a legtehetségesebbeket válogatta ki Angyal Dávid: — a Berzesny Dániel verseiről írt kritikáját, emlékeztetőjét ugyancsak Berzesny Dániel főlött, a gyönyörű Parainesist, melyet mindnyájan olvastunk és tanultunk az iskolában, s a melynél szebb oktatást, legalább magyar nyelven, ma sem ismerünk. Mintha csak ebben tette volna le Kölcsey a maga ideális egyéniségének az etnikai hitvallását, hogy — „bár minden küzdelemmel a magunk számára jobb napokat nem várhatunk ki: de tisztán érezve, hogy emberi rendeltetésünk főcélja nem is ez való: nem néznék azottal vissza a pályára, mely ha nekünk tövist hozott is, nemünknek most, vagy a jövőben virágot és gyümölcsöt teremhet . . .”

Czuczor György, a hazafias érzésű bencés költő munkáit Zoltány Irén rendezte sajtó alá s ugyancsak ő írta meg kiváló rendtársának az életrajzát is. A sokat szenvedett, testestől-lekeltől magyar Czuczorral, Petőfít kivéve, nincsen utjab költő, a ki „népszerűség” tekintetében vetekedhetne. Egy hűján negyven dalát énekli ma már a nép s költészetünk bizonyára legbecsesebb részét teszik e népies dalok. De talentuma más irányokban is nyilatkozott: — az óda, elegy, epigramma, szatira és eposz különböző hangját mind megcsendültnék a lantján s költészetének az erős nemzeti érzés volt a legfőbb táplálója. A Kiadó költőjét bínscebe vertek ugyan, de magyar lelket nem lehetett békóba szorítani.

Ebben a kötetben együtt találjuk lírai és vegyes költeményeit, jeles műfordításait (különösen nevezetes Horatius epistolája a Pisókhöz, a „Költészetéről”, mely eddig csak összes műveiben volt meg), népdalait, paprikás verseit, rajzait, életképeit, népregeit (közülük a híres „Falusi kis leány Pesten”), balladait és legendáit, hős költeményeit (közülük a nagy koncepciójú „Hunyad”-ot, mely nemcsak Czuczornak lett volna főműve, hanem epikai költészetünknek is legtehetségesebb alkotása, ha szerzője abba nem hagyja), stb. Bezárják a kötetet a rövid mesék, melyeknek allegorikus keretében „magyar példaszók” erkölcsi foglalatjait magyarázza Czuczor.

A Vörösmarty Mihály munkáinak végleges, teljes kiadásából, mely ebben a vállalatban jelenik meg, a harmadik kötetet kapjuk, — a nagy költő drámai költeményeinek első felét. Megalkotásuk időrendjében következnek egymás után Salamon király, Hábador, A hujdosók és Csongor és Tünde, mely a magyar költői nyívt legszébb diadala. Általában megszokták csak a lírai és epikai költő magasztalni Vörösmartyban; pedig filozófiai mélység, a gondolatok költői szépsége, a hasonlatok fonsége és merészsége dolgában semmit sem írt Vörösmarty, a mi drámai költeményeinek fölötté állana. Valóságos Shakespeare forrongás nyilatkozik eszméiben, míg hibátlan, zengzetses soraim szintén meglátszik, hogy sokat tanult a brit szellemóriástól, a kinek hatása lepten-nyomon nyilatkozik minden sorában. Technika meg valósággal paratlan: a blank-verset senki se kezelte nagyobb művészettel nyelvünkben, mint ő. A harmadik sorozat öt kötetéből csak ehez az egyhez nincsen arckép és bevezetés; mind a kettő a legelső Vörösmarty-kötet előtt van, mely az első sorozatban jelent meg s az életrajzot Gyulai Pál írta meg mesteri tollával, arcképet pedig, valamint a többiekét R. Hirsch Nelli festette meg.

Vajda János kisebb költeményei teszik a harmadik sorozat ötödik kötetét. A Petőfi utáni korszaknak kétségkívül legnőveleg tartalmasabb lírikusa. Mindenütt nagy erő, mely megindulás és viharos pathos emeli, — írja róla *Endrődi Sándor*, a ki a kötet elé nyomatott lelkes Bevezetésben teljes igazságot szolgáltat a sokat bántott és félreismert, önmagával is meghasonlott költőnek. Vajda egyénisége annyira külön áll, egyedüli, hogy szinte megdöbben. Költészete a borongós ég, a zúgó óceán vagy a roppant nagy, komor hegvek hatását teszi ránk. Nem közönséges, nem hétköznapi, de ritka, rendkívüli, szeretlen. Duzzad az erőtlől, ég a szenvedélytől s keserűségében néha úgy tud süvöltöni, mint a vihar vagy Shakspeare hősei. Tépdelő, vívódó, magát emésztő lélek, a ki a forradalom utáni lírát erős bölcselmi tartalommal mélyítette s új hangokkal gazdagította: *nem lehet őt mély megindulás nélkül olvasni* — a hogy *Endrődi* írja.

E „kisebb költemények” sorában ott látjuk Vajda legjelesebb alkotásait. Első helyen vannak a *Sírárok*, melyeket a Szerelme átka ez a gyönyörűfűzér követ. Az eszmei tartalom révén szerves kapcsolatban van e dalokkal az a gyönyörű ciklus, melyet *Gina* emlékére írt a szerencsétlen költő. E versek egyik-másikát méltán állítják a *Cyprus-lombok* legszebb költeményei mellé, melyekben a nagy Petőfi siratja *Etelkáját*. A *Vegecs költemények* közt, melyek a kötetnek több mint kétharmad részét teszik, legjobban nyilatkozik Vajda sajátos, költői egyénisége. A *Virrasztók*, a *Luzitán dal*, *Tavaszi felé*, a *Vaáli erdőben*, *Nyári les*, *Húsz év múlva*, *Harminc év után*, stb. című költeményei mindig a magyar líra legszebb alkotásai maradnak.

Ime ezt is így adja a „*Magyar Remekírók*” harmadik sorozata: a legnagyobb költők műveit, a legjelesebb kritikuskok méltó bevezetésével. Nemzetünk nagy szelleminek munkája, mely az egész nemzet kincsese öröke, nem is kerülhetett volna közre méltóbb és dicséretre érdemesebb vállalat keretében. Külső kiállítás és belső tartalom a legszebb harmoniában párosulnak itten; a diszes betűk, a finom, famentes papíros, a művészi kötés mind csak emeli ennek a kiadásnak az értékét, a mely minden esetre a legkövetesebb azok közt, a kiket klasszikusainkból birunk. Az egész gyűjtemény ötvenöt kötet lesz, mire elkészül és az összes ötvenöt kötet ára 220 korona, mely összeg azonban csekély havi részletekben is törleszthető. A „*Magyar Remekíró*”-at a *Franklin-Társulat* adja ki s a gyűjteményre mind a kiadó, mind az összes hazai könyvkereskedések elfogadnak megrendeléseket. Végül még megjegyezzük, hogy egy kötet átlagos terjedelme 20—22 iv (320—350 lap), de a szükséghez mérten jóval több is lehet ennél.

Anyakönyvi statisztika

1903. évi június hó 6-tól június hó 13-ig.

I. Születés.

Született: 2 fiú, 4 leány. Ezekből törvényes fiú: 9, leány 4; törvénytelen fiú: 0, leány: 0; halva született 0 törvényes fiú, 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány. — Összesen: 13.

II. Halálozás.

Elhalt: 6 fiú, 13 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 1, leány: 7; törvénytelen fiú: 0, leány: 0; 5 éven felüli fiú: 5, nő: 6. — Összesen: 19.

E szerint a születést a halálozás 6-tal mulja felül.

Elhaltak: Havranek János, rom. kath., önálló mészáros és bérlő, 67 éves, házass. gyomor-fekély. Öreg-utca, 3. sz. — Bihari Árpád, izr. 7 éves, vörheny, Vásártér, 7. sz. Kovács József, ev. ref., városi szegényházi gondozott, 75 éves, özvegy, öngyilkosság, Selyem-utca, 10. sz. — Kúthoffer Ferenc, rom. kath., kishirtokos, 27 éves, házass. tudóvész, Csorda-utca, 5. sz. — Molnár Antal, rom. kath., 5 éves, vörheny, Zámoly-utca, 27. sz. — Kis Anna, férjezett Kreidl Jánosné, rom. kath. 68 éves, szervi szívhaj, Szt.-György kórház. — Gazdag Erzsébet, rom. kath., 7 kónapos, idült bélhurut, Rác-utca, 39. sz. — Bihari Béla, izr., 4 hónapos, tüdőlob, Vásártér, 7. sz. — Özv. Hoffmann Istvánné, szül. Köszegi Anna, rom. kath., kifőzőnő, 38 éves, tudóvész, Malom-utca, 27. sz. — Szakács Károlyné, szül. Bús Erzsébet, ág. hitv. ev. 39 éves, hashártyalob, Királykut-utca, 10. sz. — Németh Mária, rom. kath., 9 éves, vörheny. Szt.-György kórház. — Palkovics Terézia, rom. kath., 3 hónapos, tudógyulladás, Szarcsa-utca, 19. sz. — Vagner Magit rom. kath., 19 napos, bélhurut, Salétrom-utca, 1. sz. — Libits Julianna, rom. kath., 1 hónapos, bélhurut, Öreghegy, 98. sz. — Szaló Katalin, rom. kath. házi cseléd, 18 éves, tudóvész, Szent-György kórház. — Szenzenstein István, rom. kath., d. v. fűtő, 30 éves, házass. hasihagyász, Olaj-utca, 58. sz. — Némédy Elvira, rom. kath., 1 hónapos, bélhurut, Kigyó-köz, 1. sz. — Jábor Julianna, rom. kath., 5 hónapos, bélhurut, Erzsébet-igetator. — Özv. Klujber Peregrinó, szül. Dumás Mária, rom. kath., takarítónő, 62 éves, völgelyengülés, Sziget-utca, 3. sz. — Tóth Anna, rom. kath., 12 napos bélhurut, Széchenyi-utca. 138. sz.

Kihirdetés.

Vaáli Nagy Dezső, unitárius, kir. kulturmérnök és Zsolnai Plosek Margit-Károly-Emma, rom. kath., Sz.-Fehérvár. — Nagy István-Mihály, rom. kath., écs-segéd és Szendi Mária, rom. kath., Sz.-Fehérvár. — Borzsányi Ferenc-Dániel, rom. kath. kömvész-segéd és Kripesi Szabó Mária, rom. kath., házi-cseléd, Sz.-Fehérvár. — Földes Rezső, izr. magán hivatalnok, Budapest és Sonnenfeld Irma, izr., Sz.-Fehérvár.

Új bútór üzlet!

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy saját műhelyemben készült asztalos munkákból raktárt tartok

Kórház-utca 4. szám alatt (saját ház.)

Raktáron van uri-, háló-, ebédlő-, szalon-, előszoba és konyhabutorok a legszolidabban kivitelben, melyeknek jó minőségeért felelősséget vállalok.

Főelvem oda irányul, hogy ezen szakmában előforduló silány gyári munkák által félrevezetett közönség helyben találjon szolidan készült butorokat.

Elvállalok továbbá minta és rajz szerint választott butorok készítését bármily kivitelben, ugyszintén mindennemű asztalos munkákat jutányos árákon.

Raktáromat a n. é. helybeli és vidéki közönség figyelmébe ajánlom.

Kiváló tisztelettel

NYÁRI GÁBOR,
épit- és butorasztalos.

RODE I. női- és férfi-kalap üzlete Székesfehérvárott (barátok épületében.)

Panama kalapok (puha) . 1.20 1.50 1.80
Lányai " " . 1.20 1.50 1.80
Tokió fekete (kemény) . 1.80 2. — 3. —
Fü és férfi szalma kalapok 50 krtól feljebb.
Fü és férfi sport sapkák 20 krtól
Férfi sport szürke vászon czipő . 1.20
Férfi és női bőr (Classe) keztyű párja — 65

Nyers selyem turista és siffon ingekben állandó raktár.

Legjobb gyártmányú gallér, kézelő és férfi harisnyákból.

Nyakkendőkből gyári raktár és az árak 15 krtól feljebb.

Legújabb párisi és bécsi modell női kalapokban állandó nagy választék.

Tisztelettel

LASITS ERZSI.

(Barátok épületében.)

FRÖSCHL JÁNOS

Első székesfehérvári cementárú-gyár és beton-épitkezési vállalata
Sz.-fehérvár, Zöldfa-u. 17. (Acstelep.)

Ajánlja saját készítményű szines cementlapjait és beton-alagcsatornáit.

Templomok, konyhák, folyosók és verandák padozatának mozaikkal, cementlapokkal és betonnal való burkolását, fürdő-medencék, betonjászolok készítését és egyéb e szakmába vágó munkálatok kivételét elvállalja.

Azonkívül raktárt tart jó minőségű portland és román cementből, különféle cserepzsindelyekből és mennyezet-nádfonatból.

== Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab. ==

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120.

(saját házában.)

== Aranyérmekkel kitüntetve. ==

Póráktár: Schön Rudolf Székesfehérvár, Zöldfa-utca 15. sz.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek mézben földoldhatók, száraz állapotban, poralakban és 46 különböző mintában különkint 16 krtól fölfelé szállíthatnak és a mi a festék szin-tisztaságát és tartósságát illeti, azonos az olajfestékekkel.

200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve.